

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Joi'a si Duminec'a.

Pretdulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. v. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28. franci.

Anulu **XLI**.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 79.

Joi, 17/5 Octobre

1878.

Situatiunea parlamentara.

Brasiovu, 16 Octobre, 1878.

Dilele aceste se voru intruni corpurile legiuitorie din Budapest'a si Vien'a in sesiune ordinaria. Un'a din cele mai uriasie probleme le astépta pe amendoué: inlaturarea crizei din intru si din afara. Niciodata, potemu dice, nu a fostu situatiunea monarchiei atatu de incurcata cá astadi, niciodata nu a fostu mai mare lipsa de bune si intiepte consilie in conducerea afaceriloru statului. Lucru firescu ar' fi prin urmare, déca poporatiunea acestui vastu imperiu ar' sperá, ca in giurstarile actuale extraordinarie, parlamentele, cari 'si reincepu activitatea, voru aflá remediulu pentru aplanarea tuturor dificultiloru.

Acést'a credintia intr'unu bunu resultatu alu activitatii parlamentarie de dincóce si de dincolo de Lait'a, speranti'a ca reprezentantiloru Ungariei si Austriei le va succede a aflá unu mediulocu de vindecarea releloru, cari bantuie vieati'a comuna de statu, este inse atatu de mica, incatu popórele se temu mai multu de efecte contrarie dorintieloru generale. Increderea odata disparuta anevoie se mai întórce. De slavi si romani, cari niciodata n'au potutu privi cu incredere la activitatea reprezentantieloru dualistice, nici nu mai vorbimu. Acesti'a n'au speratu nimicu dela camerele din Vien'a si Budapest'a, de aceea au fostu crutiati de ori-ce desamagire in privinti'a acést'a. Insielate in sperantiele loru au fostu numai popórele privilegiate, ungurii si nemtii, ca-ci ei au asteptatu dela intieptiunea reprezentantiloru tieriei in tuc au trebuitu se se convinga, ca acesti'a posedu, numai nu facultatea de a face minituri.

Este fórté tristu, ca activitatea parlamentara dualistica in timpu de diece ani a avutu atatu de pagure rezultate favorabile. Prin acést'a perde unu parlamentarismulu din védia s'a, ceea ce periclitá libertatea constitutiunala in generalu si mana ap'a numai pe mór'a reactiunei.

Amu disu, ca problem'a ce astépta de astadata pe cele doue parlamente este uriasia. Inainte de tóte actiunea bosniaca recere noue jertfe in bani. Pentru momentu se póte dice, ca tóte se invertescu in giurulu cestiunei ardiétorie financiare. Cate milióné unu trebuiescu pentru Bosni'a, cumu se se procure, pe ce cale, sub ce modalitate — aceste sunt intrebarile cele mai urgente, cari receru o solutiune neamanata. Ministrulu Széll a declarat, ca nu mai póte dá bani, ca-ci nu mai are de unde si nu póte se ia responsabilitatea asuprasi pentru noue imprumuturi, — din caus'a acést'a a trebuitu se repasiésca, ca-ci nu se poteau rechamá trapele din Bosni'a, monarchi'a nu potea se se întórca deia mediuloculu drumului.

Din modulu cumu fú demissionatu ministrulu de fincie Széll se vede, ca atitudinea lui a facutu cea mai rea impressiune la curtea de Vien'a. S'a observatu, ca autografulu catra Széll contine numai demissionarea s'a simpla, fara celu mai micu adausu. Alti ministrii au fostu destinsi la asemenea ocaziune cu cate o decoratiune inalta, recunoscénduli-se cu cuvintele cele mai gratiése merite. Ministrulu Széll nu fú distinsu cu nimicu si o foia guvernamentalá din Budapest'a a si datu espressiune profundei parere de reu, ce-o simtu adoratorii lui pentru acést'a.

Intru aceea inse neobositulu ministru-presiedinte Tisza a luat asupr'a si conducerea provisoria a ministeriului de fincie, si pare a fi decisu se misce ceriulu si pamentulu spre a satisfice trebuintieloru extraordinarie ale ministrului imperialu de resbelu. Acést'a se fi declarat categoricu, ca nu mai este in stare a conduce afacerile ministeriului, déca nu se voru procurá catu mai curéndu sumele necesarie pentru cheltuielile ocupatiunei pe lunile Novembre si Decembre. Marele consiliu de ministrii

tienu in Vien'a, s'a ocupatu cu deosebire de cestiunea financiara si a decisu a se luá mesurile de lipsa. D-lu Tisza a si intratu in vorba cu mai multi bancheri de frunte spre contractarea unui nou imprumutu.

Camerele voru fi peste puçinu in positiune de a votá indemnitate pentru cheltuielile ce le facu ministrii acuma si de a incuviintiá contractarea altoru noue sume. Se pare ca in acést'a culminéza pentru momentu missiunea corpuriloru reprezentative ale monarchiei. Dati numai bani, ca-ci celelalte se voru face apoi de sine — este refrenulu cantecului ministriloru de fincie.

Adeveratu ca totodata guvernulu promite, ca va face economi'a cea mai mare posibilá. Se anuncia ca marele consiliu de ministri a decisu in principiu a face o demobilizare partiala in Bosni'a, a rechamá adeca vreo 40,000 de soldati din provinciile ocupate. Acést'a inca este numai o mesura jumetate spre a mulcomi spiritele prea agitate din Ungari'a. E greu a astepá de aci o usiurare, astadi se rechamá cateva mii, mane póte se fia de lipsa a se tramite incaodata atatea trupe. Pasialiculu Novibazar inca nici nu este ocupatu, neintielegerile cu Pórt'a sunt la culme si mane poimane póte se avemu de lucru si cu Rusi'a. Rele prospecte pentru cei ce voru se face economia. Parlamentele din Vien'a si Budapest'a in adeveru se afla intr'o situatiune puçinu de invidiatu.

Bucuresci, 1/13 Octobre 1878.

(Corresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Presupunerea mea din ultim'a corespondintia, ca debaterile in Camera voru fi mai sgomotóse, de catu la Senatu, s'a realizatu. Debaterile in Camera s'au inceputu la 29 Sept. si au tienu pana la 30 Sept. v. 8 óre séra. In debaterere erau doue motiuni, a majoritatii si a minoritatii comisiunei. A majoritatii consuna cu motiunea votata de Senatu, ér' a minoritatii declara, ca „Camer'a n'are a consimti la retrocedarea Basarabiei, dér' invita pe guvernulu cá se retraga autoritatile civile si militare din acea parte de pamentu a Romaniei, spre a se inlaturá ori-ce posibilitate de conflictu. Conseciuta voturiloru sale anterióre ea nu póte primí Dobrogea“ etc.

Discursuri mai insemnate s'au rostitu din partea d-lui I. Bratianu, M. Cogalnicénu pentru motiunea majoritatii. D. Nicolae Ionescu intr'o cuventare, care a tienu aprópe 6 óre, a sustienutu propunerea minoritatii, ér' d. T. L. Maiorescu intr'o cuventare asemenea insemnata a declinatú competentia actualeloru Camere de a se rostí asupr'a cestiuniloru in debaterere. In fine eri la 8 óre séra Camer'a procedendu la votu a primitu propunerea majoritatii cu amendamentulu d-lui Holbanu cu 83 voturi contra 27.

Inainte de votare s'a intemplatú unu incidentu, care probéza catu erá de aprinsa minoritatea. D. G. Vernescu fiindu capulu opozitiunei in minoritate, si-a perdutu cumpetulu si fora de a judecá lucrulu cu calmitatea, care se cuvinea, s'a lasatu se fia impinsu de agitatiunea momentului si si-a datu demissionu din postulu de presiedinte alu Camerei.

Unu publicu fórté numerosu din ambele secse a asistatu dela inceputu si pana la terminarea debateriloru. In tribunele diplomatice se aflau si doui tramisi ai poporatiunei musulmane din Dobrogea. Acestia urmarindu cu multa atentiune argumentatiunile pro si contra primirei Dobrogei, i-amu auditu dicéndu: „Romanii n'au se se téma de locu de bulgari, ca-ci déca ar' veni tréb'a la incaierare, noi vomu fi cei d'antai, cari vomu merge in unire cu bravii si vitejii ostasi romani in contra bulgariloru.“

Veti fi aflatu din diuarie, ca delegatii, despre care vorbescu, facu parte dintr'o deputatiune com-

pusa diu noue membrii tramisi de locuitorii din Dobrogea, cá se céra guvernului romanu cá se alipésca catu mai curendu acea provincia la Romania.

Deputatiunea dobrogeniloru petrece mai bine de o septemana in Bucuresci si n'a voitu a se întórce inainte de a vedé otaririle corpuriloru leginitóre in acést'a privintia. Acuma inse dobéndindu unu resultatu positivu si imbucuratoriú delegatii in cestiune se voru întórce la caminele loru spre a 'lu comunicá compatriotiloru loru. — Camerele se voru inchide astadi séu mane.

Defilarea armatei s'a amanatu pe Duminec'a viitóre. — Primari'a capitalei face mari pregatiri. La capetulu „Podului Mogosioi“ adeca la siosea pe unde va intrá armat'a in capitala, redica arcu de triumfu si acést'a strada incependu dela acea di inainte nu se va mai numi „Podulu Mogosioi“ ci „Strad'a Victoriei.“

Armat'a va defilá la „Teatru nationalu“ unde va astepta-o vitézulu ei capitanu, M. S. Carolu I cu suit'a s'a. De aici va trece pe stradele principale la „Campulu libertatii“ dela Filaretu, unde i se va dá unu banchetu din partea primariei capitalei. Numerulu ostasiloru cari defiléza se dice ca se va urcá peste 10,000.

Dupa defilare, a dou'a séu a treia di, brav'a nóstra ostire se va pune in miscare spre a luá in posesiune nou'a provincia, Dobrogea.

Clusiu, 30 Sept. st. n. 1878.

Éra despre Dobrogea

si despre tienti'a unui romanu prea rapitu de zelulu seu nationalu spre desnacionalisarea popóreloru neromane de acolo.

Prea onorata Redactiune!

In Nrulu 73—1878 din 26/14 Sept. a. c. a pretiuitei foie „Gazet'a Transilvaniei“ sub titlulu „Dobrogea“ se dice din partea pr. o. redactiunei ca: „Dintre cele ce s'au propusu pana acuma in privinti'a primirii, organizatiunii si administratiunii Dobrogei, modalitatea ce o desfasiura diuarulu „Foisiorulu“ din Dorohoiu dela 2 Sept., merita tóta atentiunea, fiindu un'a din cele mai corespondiatórie impregiurariloru.“

Vediendu eu acestu preambulu a pr. o. redactiunii, dupa care apoi a comunicatu in estrasu punctele principale ale articolului din cestiune, e lucru firescu, ca cu mare atentiune am cetitu estrasulu articolului „Foisiorului“. — Trebuie inse se marturisescu, ca — desi intr'adeveru cuprinde articolulu mentionatu o multime de consilie fórté priincióse si frumóse, dér' de alta parte contine si atari lucruri, cari pe mine nu numai ca nu m'au satisfacutu, si nu numai ca le tienu de „cele mai corespondiétorie impregiurariloru“, ci din contra m'au implutu cu atat'a mahnire si ingrigire, incatu nu potui rabdá se nu contradicu acelora chiaru pe calea publicitatii.

Prin modalitatile, ce le sfatuieste adeca in acelu articulu, domnulu autoru doresce a ajunge doue scopuri de capetenia. Dice fórté frumosu si bine, ca: „Romania trebuiescu se scia a face se fia iubita de Dobrogea“. Dér' apoi indata adauge, ca ea trebuiescu se faca, cá Dobrogenii „se se contopésca in nationalitatea romana. Si inca dintre aceste doue scopuri primare se pare, ca autorulu tiene de mai ponderosu pe acestu din urma; ce se vede dintr'acolu, ca in mai multe locuri cu diverse espressiuni recomanda in zelulu seu inflacaratu nationalu „romanisarea intregéi poporatiuni a Dobrogei.“

De cateori vedu, fia ori si unde scopuri si uneltiri spre desnacionalisarea vr'unui poporu, mi se inferbintéza sangele de amaraciunea ce-o simtu. Asia de vitióse mi se paru asemeni apucaturi si manopere catu mi se revoltéza anim'a totdeauna. —

D. autoru vrea se lege cu legatur'a iubirei Dobrogea de Romania. Unu scopu fórté sublimu acest'a. Intr'adeveru Romania numai asia 'si póte ascurá siesi tierisióra aceea, déca se va face iubita de densa asia, ca sub bland'a dreapt'a si infortórea ei stapanire se-si castige simpathi'a

tuturorului aceluor popore in acea mesura, ca niciodata se nu aiba voia de a se deslipi de Romani'a. Dau totu dreptulu si dlui autoru si acolo unde dice, ca romanii nu ar' voi se intre in Dobrogea, ca unu rege „Bobèche“ cu sabi'a sbarnaindu s. a. ci „ca o potere, care avendu consciinta de missiunea ei de a lumina si de a civilisa, care cunoscendu binefacerile libertatii, respectandu principiile de umanitate voiesce se le introduca in tote anghiuirele, cari i apartienu si care pentru acest'a procede prin convingere ear' nu prin impunere . . . O buna organizare, libertate, justitia, cultura, legalitate, respectu alu omenirei; eta ce intaresce unu poporu, si i da simtiementulu unirei . . .“ Bine vorbesce d. autoru si despre scola, biserica si alte institutiuni infortore si mai cuprinde articolulu domniei sale inca si alte mediuloce salutare. Si in acelu punctu sum de acord cu d. autoru, ca Romani'a se primésca Dobrogea; (Eu din parte-mi intinderea stapanirei Romaniei preste Dobrogea si din acelu respectu o tienu de cu scopu, ca prin aceea Romani'a se apropia si catra romanii de sudu si venindu mai adeseori si mai usioru in contactu cu acei confrati departati, mai lesne le voru poté intinde man'a de ajutoriu, spre ai salva si scapa de contopire in natiunea greca.)

Instructivu si plinu de intiepciune ar' fi deci acelu articlu, deca nu ar' fi nici o vorba intr'ensulu despre vreo tendintia de desnacionalizarea neromanilor din Dobrogea. Der' a perdutu multu, forte multu acelu articlu din valoarea s'a prin tiena acea uricioasa a autorului, ca voiesce se faca si din frundia si din peatra — romani.

Este unu fenomen, desi — dorere — nu raru, der' anevoie de esplicatu, cumu multi omeni, chiaru dintre aceia, a caroru anima bate mai tare la cuventele cele sante „patria“ si „natiune“ — devinu in ardorea loru inflacurata atatu de intunecati de vedere seu atatu de nedrepti, catu nu vedu seu nu voru se scie de aceea, ca precumu ei iubescu cu tota caldur'a nationalitatea loru propria, tocmai asia de fierbinte potu iubi si alte natiuni nationalitatea loru, nu vedu, ca precumu noue ne pare reu si ne irriteza pana in fundulu animei chiaru si celu mai micu atacu si viclenie in contra esistentiei nostre nationale, asia trebuie ca asemeni manopere, asemeni cause se aduca cu sine asemeni consecintie si la cei de alta nationalitate.

Este de miratu, candu inca chiaru si din sinulu unui poporu cumu suntemu noi romanii, cari de atatea ori ne amu vaitatu in contra germanisarei si maghiarisarei, cari de atateori suspinamu amaru, candu cetimu despre staruintiele muscaliloru tientite spre russificarea dulciloru nostri frati din Basarabi'a, si cari deplangemu sortea fratiloru nostri din Macedoni'a, Thessali'a, Albani'a si Epiru, espusi tendentióseloru apucaturi ale heleniloru tientite spre grecisarea loru, — dicu — este de miratu candu tocma si dintre romani (desi multiamita ceriului forte raru) se mai afla cate unu omu, care se gandésca la romanisarea altor'a, ba inca se aiba si cutezanti'a de a pasi in publicu cu nesce proiecte de desnacionalizarea altoru nemuri, si prin aceea se contagieze natiunea romana ferita pana acuma mai de totu de o astfelu de bola urita!

Eu nici nu potu intielege de felu cumu póte cugeta d. autoru ca scopulu seu prelaudabilu (ca adeca Romani'a se lege la sine pe Dobrogea cu lantiulu iubirei) ar' fi de impreunatu cu tendintia s'a culpabila de a despoia pe neromanii de acolo de nationalitatea loru? A rapi pe nesce popore seu a unelti la contopirea acelor'a si apoi totusi a dori dela acele iubire catra despoiatoriulu loru — e unu ce forte curiosu! Domnulu autoru prin tiena s'a criminala a devenitu — bucurosu credu, ca fora voi'a domniei sale — nedreptu si in summo gradu necuitabilu, ba s'a pusu chiaru si cu sine insusi in contradictiune, si voindu a conlucra spre binele Romaniei, in locu se i ajute, elu lucra spre periclitarea insasi a causei, ce vrea se promoveze.

Inca de ar' voi romanisarea neromanilor Dobrogieni pe calea sociala si prin aceea, ca respectandu la toti interesele loru nationale si religiose si lucrandu spre prosperarea morala, materiala si intelectuala a tuturoru fora deosebire, se indulésca pe acele popore si se le castige pentru natiunea romana, — asta ar' mai merge; der' d. autoru, desi, ce e dreptu, nu recomanda romanirea prin fortia brutala, ba o astfelu de procedere chiar' o condamna, totusi avendu inaintea ochiloru sei scopulu seu primariu, adeca romanisarea si contopirea — elu tote cele frumoase le recomanda cu scopu de a desbraca pe elementele neromane de nationalitatea loru. — Vrea se'ti de tote bunatatile lumii, ba póte ar' mai adauge si lun'a cu stelele, inse ca pretiu cere dela tataru, cerchesi, bulgari ca se-si lapede nationalitatea loru si se devina romani. — Vorbesce de scoli, de biserici s. a., der' numai romanesci, ca si cumu acolo numai romani ar' ecistá. Desi d-s'a pre bine scie, ca in Dobrogea locuiescu diverse soiuri de popore; ba tocmai pentru aceea ar' vré acolo numai scoli romanesci, se servésca prin aceste la desnacionalizarea acelora; si inca tote aceste institutiuni culturale le ar' face nu din pung'a Romaniei, ci „din resursele Dobrogei“, prin urmare chiar' si banii de contributiune incursi dela acele popore neromane, i-ar' folosi spre desnacionalizarea loru — si nu vede, ca ast'a ar' fi o

fapta, care nu puçinu ar' semaná cu aceea, candu cineva ar' dice: „Dami cutitulu teu, ca se am cu ce-ti taiá limb'a ta“. Elu vorbesce de „umanitate“, de „respectu alu omenirei“ si cu un'a si aceeași resuflare despre despoierea neromanilor de limb'a lor, adeca de „romanirea intregi poporatiuni“ si „contopirea in nationalitatea romana“. — Eu presupunu, ca deca d. autoru ar' fi cumpanitu mai bine, ca ce sensu uricosu are o particica a articolului seu, altcumu (afora de multu mentionat'a sa tendintia) forte laudabilu, de buna séma nu ar' fi scrisu niciodata acea particica.

Cumu si gandesc d-lu autoru, ca prin apucaturi de desnacionalizare Romani'a ar' poté dobendi iubirea acelor popore heterogene, atatu geneticu, catu si in privintia religiunei si a starei sociale (afora de romanii asiedati acolo) forte diferite in cea mai mare parte de natiunea nostra? Cumu nu vede, ca o asemenea staruintia ar' semaná inde ab ovo neincredere si ura in toti Dobrogienii neromani, — ar' aduce apa pe mór'a reuvoitoriloru si ar' face serviciuri bune numai la dusmanii romanilor? De ce vrea se de arme in man'a vrasmasiloru Romaniei, ca spre esemplu aceia se aiba totu temeiu a dice catra Dobrogienii de alta nationalitate ca: „Éta, inca nici n'au luatu bine romanii tier'a vostra in stapanire si totusi deja au si inceputu a se consultá despre modalitatile, ca cumu se ve póta nimici si amalgamisa; — ce bine mai poteti asteptá dela unu atare poporu inca atunci, candu ve va avé in poterea s'a?“ Eu mai ca a-si pariá, ca d. autoru alu articolului cestiuatatu, de l'asi intrebá, ca deca ar' vedé uneltiri in contra natiunei romane insesi cu tendintia de desnacionalizare, ore d-s'a le ar' tiené de nesce fapte recomandabile si de laudatu, ori le ar' timbra de crime? de siguru 'mi ar' respunde, ca le ar' tiené nu numai de crime simple, ci de crime de mórte strigátorie la ceriuri. — Cumu der' nu a simtitu totusi, ca deca ast'a este o crima facia de noi, chiaru asia unu faptu criminalu va remané si in casulu, candu noi amu comite-o facia cu ori-care altu poporu? Cumu a potutu trece cu vederea, ca fiacare crima seu mai timpuriu seu mai tardiu se resbuna pe sine insusi? si cumu nu a luatu in séma, ca o crima trage dupa sine alta crima, si ca staruindu la desnacionalizarea Dobrogieniloru si semenandu estu modu neincredere si ura in anim'a tuturoru neromanilor de acolo: Romani'a vrendu nevrendu se va vedé silita a procede la ulterioare crime; deórece sciinduse vinovata prin apucaturile sale desnacionalisátorie, facia cu cari semtiesce, ca a fostu nedrepta, prin urmare din di in di va face spre apurarea sa, totu pasi de aceia, cari se debilitize si se constringa acele popore din ce in ce mai tare, cari manopere inse fiindu vatemátorie intereselor acelora: naturalminte voru aduce cu sine numai neindestulare, ura, inimiztia, der' nu iubire. — Facendu mereu si mereu mai multe incercari spre infrenarea acelor popore, pe cari si le-a facutu dusmane, Romani'a acelu scopu ca se lege la sine prin iubire tota poporatiunea Dobrogei, asia niciodata nu-lu va ajunge, ci va subminá starea s'a insasi, va impededá chiaru inflorirea s'a propria, precumu si a acelei provincie si in locu de a se intari, ea insasi se va debilitá in poterea s'a.

Póte, ca d. autoru cugeta, ca acele popore ale Dobrogei, pe cari ar' dori a le contopi in nationalitatea romana, fiindu in respectulu civilisatiunei inca forte indereptu, der' nici nu au unu simtiu de nationalitatea lor, ci in asta privintia sunt unu felu de res nullius, pentru cari are numai se-si intindia manele ca se le romaniseze. Tare se insiela, deca cumva crede, ca numai poporele mai culte potu iubi cu ardore nationalitatea loru genetica. Poporele cele puçinu culte, inca nu sunt lipsite de acestu simtiementu oltotu in anim'a omenésca dela santulu Dumnedieu. Ba unele popore de aceste aréta inca o si mai caldúsa alipire catra natiunea loru propria, decatu alte mai civilizate. — Cosmopolitii, (cari — cumu dicu ei — inbraçiosieza pe tota omenimea cu asemene iubire, si cari chiaru pentru-ca impartiescu prea tare iubirea loru in milióne de bucati atomice, nu iubescu pe nimene afora de persón'a loru frumoasa) nu din sirulu popóreloru neculte se recrutéza, ci tocmai din cele semiculte si mai civilizate.

Am fostu disu inca, ca o crima va nasce alte crime, aci mai adaugu, ca asta in casulu de sub cestiuone cu atata va resultá mai siguru, fiindu-ca deca ar' vré se uneltésca Romani'a desnacionalizarea Dobrogieniloru neromani, ea care in decursulu veacuriloru de atatea ori a doveditu lumii tolerantia s'a religionaria, ar' fi silita vrendu nevrendu a ofensá cea mai mare parte a locuitoriloru din Dobrogea inca si in religiunea lor, deórece partea mai mare a acelora sunt mohamedani; prin urmare deca ar' vré pe acestia ai romanisa, ar' fi silita inca in indouita mesura a pecatui in contra lor, vatemandu simtiementele lor cele mai adencu radecinate in anima, adeca nationalitatea si religiunea, in urm'a acestei fapte apoi in locu de iubire va secerá siguru ur'a cea mai inversiunata, ce se póte nasce din vatemarea nationalitatii si din fanatismulu religiosu. Eu nici pe departe nu-mi arogu acele insusiri, ca se potu dá invetiaturi la fratii nostri iubiti din Romani'a, der' (ca unuia, carele cunosc, ca inca si pe atari natiuni, cari prin comunitatea intereselor lor de conservare ar' fi chiamate se se iubésca si se se apere ca doui dulci frati adevérati; catu de tare le póte instrainá aceea, deca un'a dintre ele póte crede, ca cealalta

staruiesce a-o amalgamá cu propri'a rassa) din marea mea neodihna, ca o procedere, care tientesce la desnacionalizare ar' poté produca nesce consecuintie forte funeste si desastuóse, me rogu se fia si puçinatatei mele ertatu a me intórce catra ai nostri cu acea rogare, ca pentru Dumnedieu toti cei puçini la numeru, cari nu s'au potutu feri indestulu de contagiulu idee nefericite a proselitismului, se si traga séma bine, ca cate rele se potu efectua prin atari tendintie vitióse, se nisuiésca a se reinsanetosia de bóla lor, si deca — cumu presupunu despre ei — sunt intr'adeveru devotati intereselor patriei si natiunei loru proprie romane, se nu mai vorbésca nici se scrie macaru unu singuru cuventu despre o tendintia atatu de reutaciósa, ca astfelu de lucruri, pe catu sunt de condamnabile, pe atatu sunt si nepolitice, — atari ecspectatiuni nu producu nici unu bine, der' producu cu atatu mai multe rele, dau arme binevenite si multifarie in man'a tuturoru, cari voiescu reu romanilor, instrainéza si indusmanescu pe toti neromanii Dobrogei facia cu Romani'a, si in urma, intre nesce constelatiuni politice cumu sunt cele ale timpulu presentu, potu dá ansa tocmai si la resistintia activa cu arm'a in mana, ce de buna séma nici d. autoru nu doresce. —

Apoi in catu cunosc eu opiniunea romaniloru din partemi, desi am auditu pie desiderie, ca macaru de amu fi mai multi la numeru aci in intins'a mare slavica si germanica, decatu cum suntemu relativu asia de puçini in tierile aceste departate de rudeniile nostre neolatine, cu tote acestea eu mai ca niciodata nu am observatu pana acuma intre ai nostri o atitudine pentru sporirea nemului romanescu cu proseliti din alte natiuni, ci numai o nisuintia spre a ferí natiunea nostra de desnacionalizare si de renegati, — in interessulu romanismului conjurur der' pe d. autoru, si de mai are vre unu consoçiu cu idei între noi pana acuma mai de totu ecsotice de desnacionalizarea altoru neamuri provocu in publicu si pe aceia, se binevoiesca a se feride a inficia trupulu natiunei romane cu contagiulu acestu desastuosu.

Me magulescu cu speranti'a, ca opiniunea mea despre obiectulu din cestiuone, sta in consonantia cu a pr. o redactiuni, si asia credu ca laudat'a redactiune a „Gazetei Transilvaniei“ (adeca a unei fóie, care de 40 de ani cu atata zelu apera interesele romanismului si de atatea ori a inaltiatu cuventulu, candu ori din ce parte a presupusu tendintie de desnacionalizarea romanilor) deca a comunicatu pe langa unu asemenea preambulu estrasulu articolului „Foisiorulu“, ast'a nu cu privire la condamnabil'a tendintia de desnacionalizare proiectata de autorulu acelu articlu a facut'o, ci precumu se si vede in catuva din conceptulu de introductiune a pr. on. redactiuni — numai si numai cu privire la modalitatile priinciose ce contine acelu articlu unde nu vorbesce despre romanisarea si contopirea in nationalitatea romana a diferiteloru soiuri neromane ale Dobrogei.*)

Modalitatile celelalte si din partemi le tienu de forte sanátose si recomandabile. De la aplicarea acelora speru si eu folóse atatu pentru Romani'a, catu si pentru Dobrogea, numai se se aplice fora de tendintia de desnacionalizare, si cu totu respectulu catra interesele nationale, simtiementele religiose si interesele materiale fara deosebire ale tuturoru locuitoriloru provinciei nou dobendite, — asia si numai asia — der' nu prin apucaturi machiavellistice de desnacionalizare — credu eu ca Romani'a si va castigá iubirea si simtirea de unire a poporatiunei diferite a Dobrogei in acea mesura, ca se nui mai treaca in gandu de a gravita in afara, si de a se deslipi de Romani'a. — Asia, der' numai asia va poté serví incorporarea Dobrogei spre intarirea Romaniei.

Si manoperele vitióse potu produca interimalu nesce rezultate ce le dorescu efectuatorii acelora, der' aceste nici candu nu mai dau mai vertosu in secululu nostru si in Europ'a taria adevératu statornica unui statu; sunt numai nesce edificari intemeiate pe nesipu si totdeanna debilitéza insusi taria statului respectivu. Numai dreptatea este temelie neclatinátore si permanenta. Talismanulu celu mai pretiubilu este si aici ca si ori-unde in lume, sant'a porunca a mantuatoriului omenirei, pusa de basa religiunei crestine, care demandaca: „Inbesce pe de aprópele teu“ si „ce tienu-ti place, altuia nu face.“

Ladislau Vajda

Protestulu Turciei.

Not'a circulara, prin care guvernulu turcescu protestéza in contra ocupatiunei, si care a facutu atata sensatiune in Europ'a pentru limbagiulu seu necrutatoriu, suna dupa „Standard“ asia:

*) Nu mai trebuie se asiguramu, ca suntemu in privintia acest'a de acord cu multu stimatulu d. corespondinte. Articulu respectivu din „Foisiorulu“ contine nesce expresiuni in adevéru regretabile, desi in totalitate recomanda mesurile cele mai liberale. Red.

„Guvernulu imperatescu, cu tóte, ca a avutu dorinti'a seriósa a inchiaia cu guvernulu austro-ungurescu o conventiune in privinti'a ocuparei Bosniei si a Herzegovinei a datu de multe pedeci neinlaturabile din partea Austro-Ungariei. Guvernulu austro-ungaru a respinsu chiaru si cele trei puncte, pe cari Sultanulu a crediutu a le pune in conventiune, si pe cari judecat'a nepreocupata nu le póte respinge. Guvernulu turcescu a cerutu adeca numai atata, cá in conventiune se se observe, ca ocupatiunea este unu lucru superaciosu si ca in acele localitati, unde elementulu turcescu se afla in majoritate, legile imperatiiei otomane remanu in vigóre. Dreptu, ca tractatulu dela Berlinu a datu Austro-Ungariei mandatulu, cá se pacifice cele doue provincii; dér' cu conditiunea anumita, cá se inchieia mai inainte o conventiune cu guvernulu Sultanului. A implinitu Austro-Ungari'a conditiunea acést'a? Nici-decumu. Din contra, in locu se pacifice provinciile, le-a pustiitu cu sabia si focu.

„Indreptati atentiunea guvernului, la care sunteti acreditati, asupr'a barbariei ce-o intrebuintieza austro-ungarii spre subjugarea bosniaciloru, o barbaria, pe care o condamna tóte poterile civilisate. Austro-Ungarii la intrarea loru in Seraievo si Banialuc'a lasara se fia jafuite aceste doue cetati si in fórté multe localitati spendiurara pe locuitorii nevinovati, asia si pastori si betrani; soldatii nu se infiorara de a desonorá pe femei si comisera crime, pe cari ale scrie josu nu suferenici pén'a. Cu unu cuventu: In Bosni'a si Herzegovin'a se sterpesce rassa musulmana cu totulu. Locuitorii inversiunati, asupr'a terorismului atacatoriloru setosi de sange, nu voiescu se se supuna si moru mai bine aparandu vatr'a si patri'a loru. In mai multe localitati spitalurile fura evacuate cu puterea, soldatii otomani raniti séu bolnavi fura fara mila aruncati pe strade si in loculu loru se adusera bolnavii si ranitii austro-unguriloru. Ve provocu prin urmare de a conferi cu ministrulu de esterne, spre a face, cá guvernulu, la care sunteti acreditati, se intrebuintieze singuru séu impreuna cu altele influinti'a, ce-o are asupra cabinetului austro-ungaru, spre acelu scopu, cá prin sistarea marsiului trupeloru in Bosni'a si Herzegovin'a se se faca finitu crudimelor de acolo, si ca se provóce pe Austro-Ungari'a se inchiaie o conventiune cu Turci'a in sensulu tractatului dela Berlinu.“

Demobilizare in Bosni'a.

„N. Fr. Presse“ anuncia din Vien'a: „Astadi a primitu Majestatea S'a in audientia pe ministrulu de resbelu. Imediatu dupa acést'a au fostu chiamati la o sedintia toti siefii de sectiune si siefii departamentelor din ministeriulu de resbelu, in care sedintia s'au stabilitu ordinile privitórie la demobilizare si la reducerea statului militarulu. Cuprinsulu hotaririloru este acést'a: Tóte cuartirele comandelor de corpu se tramitu inderetu peste Sav'a si se voru demobilisá in 20 l. c., generalii Rambert, Szapáry, Bienert voru fi strapusi la posturi de pace, ducele de Württemberg, locotiitorulu comandantului remane in Seraievo. Divisiunea de infanteria 6, 14, 31 si 32 se voru reintórcé din Bosni'a si in prim'a Novembre se voru demobilisá pe deplinu; asemenea se va stramutá la Slavoni'a o brigada a divisiunei de infanteria 20 puindu-se pe pecioru de pace. . . Bateriele cu tunuri de calibru greu ale corpuriloru de armata 3, 5 si 13 voru merge indatu in statiuni de pace, acele ale corpului 4 inse numai catra finea lui Octobre, tóte voru fi neamanatu demobilisate. Din tóte regimentele de infanteria si bataliónele de venatori ce voru remané in Bosni'a si Herzegovina, voru fi indatu concediati toti aceia, cari dupa lege au dreptu a cere concediarea loru, apoi rezervistii din anii ultimi de serviciu, asemenea se va reduce si statulu oficieriloru de reserva. In Bosni'a voru remané numai doue regimente de ulani, tóte celelalte regimente de cavaleria se voru intórcé inderetu si se voru pune pe pecioru de pace. Reservistii asentati din reserva a dou'a (Ersatzreserve) au fostu concediati deja pe cale telegrafica. Statulu trupeloru dela trenu, dela corpulu sanitariu si dela armele speciale se va regulá; rezervistii din anii ultimi de serviciu voru fi concediati catu mai curându. Spre esecutarea acestora se voru dá neamenatu tóte ordinile telegrafice si in scrisu.“

Congressulu nationalu bisericescu gr. or.

Duminea in 1/13 Octobre, dupa celebrarea unui serviciu divinuu de catra parintele metropolitu,

s'a deschisu congressulu bisericescu deputatii fiindu adunati toti in biserica. Esc. S'a parintele metropolitu arata insemnatatea acestei adunari, care dupa unu intervalu aproape de patru ani s'a intrunitu din nou spre a regulá prin bun'a cointelegere organismulu vietiei publice bisericesci, si a dá functiuniloru acelu'a directiunea salutara. Dice apoi, ca trebuiescu create multe dispositiuni, noue pentru a suplini lacunele din statutulu organicu, si institutiunile mai noue trebuie esplicate si aplicate corect si aduse in armonia cu basele canonice, pentru cá asia se se promoveze preste totu scopurile, cari ii unesce intr'o biserica nationala. Mai departe arata, ca aflandu-se acuma pentru antaia óra cá metropolitu in fačia congressului, se gandesce la multele greutati, care a avutu de ale intimpina in oficiile sale, si cari au adusu cu sine, cá se lipsésca inca multe din cele dorite. Spera inse ca congressulu deja intrunitu va aprecia cu indulgentia cele din trecutu, ear' mesurile pentru viitoriu le va combiná asia, incatu atatu densulu, catu mai multu publiculu bisericescu se fia pe deplinu multiamitu. Apoi declara sesiunea ordinaria a congressului nationalu bisericescu de deschisa.

Cá secretari ai congressului se desemnéza de catra presidiu d-nii Mihaltianu, Belesiu, Suciú, Ionasiu, Rotariu, Munteanu, Aronu Damaschinu, Mangra si Pipoisu. Membrii si predau apoi credentionalele. Urméza dispositiunile pentru verificarea membriloru congressului si siedinti'a se inchieia la 1 1/2 óre. Siedinti'a viitória se anuncia pe Luni. La ordinea dilei fiindu repórtel sectiuniloru pentru verificarea membriloru congressuali. — In siedinti'a a dou'a de Luni dupa ascultarea repórtelor sectiuniloru de verificare, cari au respinsu verificarea multoru deputati din cauza, ca actele loru erau defectuóse, presidiulu constata, ca cu totulu dintre 90 membri se declara de verificati numai 21 din cleru si 22 mireni, laolalta 43 deputati. Mai lipsindu dér' celu puçinu 3 deputati pentru a se poté constitui congressulu, presidiulu e de parere, ca sectiunile se continue lucrarea loru, esaminandu actele deputatiloru, cari 'si-au prezentatu credentionalele mai in urma. Dupa o vorbire a d-lui V. Babesiu, care combate procederea sectiuniloru se inchiaie siedinti'a.

Din camer'a romana.

In siedinti'a de Vineri, 29 Sept. v. a Adunarei deputatiloru d. E. Costinescu a datu cetire reportului comisiunei insarcinate cu redactarea proiectului de incheiare in privinti'a stipulatiuniloru tractatului dela Berlinu relativu la Romani'a, precumu si urmatóreloru doue motiuni, dintre cari un'a a majoritatii, cealalta a minoritatii comisiunei.

Eaca motiunea majoritatii comisiunei:

„Adunarea deputatiloru, luandu cunoscintia de dispositiunile tractatului dela Berlinu relative la Romani'a, si esprima durerea pentru grelele sacrificie, la care tier'a este indatorata.

„Siiita inse prin otaririle loru si nevoindu a fi o pedeca la consolidarea pacii, autorisá pe guvernulu a se conformá vointiei colective a Europei, retragendu autoritatile civile si militare din Basarabi'a si luandu in posesiune Dobrogea si Delt'a Dunarii.

„Celelalte cestiuni se voru regulá pe cale constitutionalu.“

Eaca si motiunea minoritatii comisiunei:

„Camer'a n'are a consimti la retrocederea Basarabiei, dér' invita pe guvernulu cá se retraga autoritatile civile si militare din acea parte de pamentu a Romaniei, spre a se inlaturá ori-ce posibilitate de conflictu.

„Consecinte voturiloru sale anterióre, ea nu póte primí Dobrogea.

„In catu privesce celelalte dispositiuni ale tractatului din Berlinu, Camer'a legiuitória le va aprobá pe cale constitutionalu.“

Dupa o discussiune mai lunga, la care au luat parte mai mlti oratori distinsi, (Vedi corespondinti'a dela Bucuresci) camer'a a primitu cu 83 voturi in contra la 27 motiunea de susu a majoritatii. Vomu reveni inca la desbaterea acést'a importanta.

A p e l u

catra inteligenti'a si poporul romanu din tienutul Muntelui Vladésa.

Cursulu naturei, dupa nestramutatele legi providentiali, pretende — in tempu — dela tota creatiunea organica

destructiune, asia si dela corón'a creatiuniloru; dela omu lasandu in urma-i vaiete, tanguiri si suspine. . .

. . . Viéti'a omului si durat'a agonisitei sale e amenintata de multi inimici pronuntati, asia: de mórte, de casuri elementari, de incendiu si raptu.

Diligenti'a, assiduitatea, parsimoni'a si bun'a administratiune in vietia si durat'a agonisitei omului nu oferu destula garantia, s'a vedutu deci mentiei luminate a completá acést'a prin infintiarea institutiuniloru assecuratrice, privilegiate, protegiate si controlate de regime.

Aceste institutiuni deschidu diferiti rami assecuratori d. e. viéti'a, mórte, focu, grandina, transportu si bani. Ele concentreza si completeza dorinti'a si neajunsulu nostru.

Institutiunile assecuratrice multoru barbatii distinsi le-au imprimatu nume neperitoriu; multoru familii orfane, dupa decederea parintiloru au tornatu balsamu alinatoriu in suspine si suferintie.

Agonisite mari si mici acurate in sudórea feçiei, prefacute la momentu de mana rea in pulbere si cenusia, le-a rebonificatu si restituitu, in urma a recompensatu in modu multiamitoriu cruntá sudóre a agricultorelui nemicita de furia elementelor casuali.

In scurtu, binefacerile institutiuniloru do assecurare sunt de unu pretiu necalculatu. Candu s'ar' familiarisá si poporul saténu cu ele, amu avé dreptulu a crede, ca ar' mai scapá din ghiarele funestei fluctuatiuni materialistice predominante cu casuti'a si mosior'a stramosiésca.

Intre aceste institutiuni assecuratrice numera si cea sub firm'a: „Assicurazioni generali“ in Triestu. Ea se fondá la a. 1831 pe actiuni cu unu capitalu de 4,200,000 fl. m. c. si si estense activitatea fructifera preste una mare parte continentalu a Europei.

Institutul acést'a se bucura de cele mai mari renume, de cea mai binemeritata incredere. Dela inceputulu esistentiei sale pana la finea anului 1877 — cum arata bilantiulu — a despagubitu din abundanti'a resurselor sale publiculu assecuratu in ramii: viéti'a, mórte, focu, grandina, transportu cu 122,288,891 fl. 39 cr. — Sta in presente pe celea mai sigura base de garantia. Merita perfecta incredere si inbraçiosiare.

Ar' fi de doritu, cá saténulu romanu espusu mai la tóte calamitatile se nu uite de acestu institutu binefactoriu in diversii sei rami. Cifrele din cerculariulu agentiei generali pentru Ungari'a dtto B.-Pest'a 1 Augustu a. c. vorbescu in deajunsu.

Agenti'a generala mi adresá in primavér'a curenta onorific'a rogare a primi serviciulu in promovarea interesel institutului „Assicurazioni Generali“, pentru aci si tienutu. Am respinsu cu multa satisfactiune. Urmá decretulu agentiei principali dtto Clusiu 1 Aprilu a. c. cu tote apertinentiele necesarie in ramii assecuratori: viéti'a, mórte, transportu, focu si grandina.

Dupa ce in cale privata n'a accursu unu singuru casu de assecurare, 'mi iau libertatea cu permissiunea on. redactiuni a me adresá pe acést'a cale publica catra tóta inteligenti'a romana tienutala cu ferbintea rogare, a usá de marile binefaceri ce le ofera numitul institutu. a indemná pe cei din giurulu seu la assecurari in ori-care ramu numitu, la subscrisulu, cá se damu si noi romanii munteni probe, ca ne scimu apretia viéti'a, familia si agonisita, ca scimu raspunde cu caldura mariloru interese ce urmarescu institutiunile de atare natura binefactoria. Asia se fia.

Margau, 30 Septembrie 1878.

Ioanu Papiu,
agentu plenipotentiaru tienutale.

D i v e r s e .

(Societatea de lectura) a junimei studióse la gimnasiulu superiore din Blasiu, tienendu in 11 Septembrie siedintia constituitoria sub presidiulu M. O. D. prof. Silvestru Nestoru, s'a constituitu pentru acestu anu scolasticu alegundu-si: de vice-pres. pe Georgiu Munteanu; de notariu pe Iosifu Lit'a; de bibliotecariu pe Stefanu Lit'a, si de redactoru alu foiei societatei „Filomel'a“ pe Gavrilu Dobreanu, toti patru studenti de a VIII cl. gimn.; ér' de vice-bibliotecariu s'a alesu Isidoru Marcu, si in fine de cassariu Ioane Sonea, ambii studenti de a VII cl. gimn. Blasiu, in 5 Octobre 1878. — Georgiu Munteanu, vice-pres. soc. Iosifu Lit'a, not. soc.

(Consiliulu superioru alu armatei romane.) Cetimu in „Monitoriu“: In urmarea legii votate de corpurile legiuitóre la 25 curentu, s'a deschisu sesiunea consiliului superioru alu armatei. Importanti'a acestei institutiuni, menita a aduce folóse reale ostirei, este destulu de cunoscuta spre a avé nevoi'a se o desvoltamu aci. Tienemu a aduce numai la cunoscintia celoru ce se interesséza la binele armatei, ca legea votata s'a tradusu in faptu si ca consiliulu superioru 'si-a deschisu lucrarile sub presiedinti'a d-lui ministru de resbelu, avendu adunati pentru acestu sfersitu pe comandantii de divisiuni si oficierii superiori,

facându parte din consiliu. Cu această ocaziune d. ministru de rebelu, deschidându ședința, pronunța următoarele cuvinte, cari cuprind în resumat misiunea acestei instituii: „D-loru! Sunt fericitu, ca mi a fostu data mie onóra a deschide antai'a óra ședința a acestui consiliu, menitu a aduce serviciu atatu de importante armatei. Tíer'a noastră, fiindu acumu independenta, are necesitate de o organizare militara, care se o redice la nou'a stare, in care a intratu. Acestu consiliu, avendu dreptu scopu nu numai a tiené o continuitate in diferitele legi si regulamente militare, dér' inca a organizá armat'a astfelu cá fortiele sale se'i asigure independentia ce 'si-a castigatu, sunt convinsu, ca luminele d-vóstre voru aduce acele in-bunatatiri, cari cu dreptu se astéptá. Ve urezu dér', d-loru, o sesiune laboriósá si fericita in rezultate pentru binele si progressulu armatei.“

(Numire noua a unoru strade principale din Bucuresci.) Primari'a capitalei a decisu se se schimbe numirea unoru strade si adeca Calea Mogosióiei in „calea Victoriei“ strad'a Herestrau in „calea Dorobantiloru“ calea Vergului in „calea Calarasiloru“, strad'a Tergoviste in „strad'a Grivitiei“, strad'a Belvedere in „strad'a Plevnei“, calea Craiovei in „calea Rahovei“, strad'a Germana in „strad'a Smérdan“, strad'a Spirei in „strad'a 13 Septembrie“, strad'a Filaretulu in „strad'a 11 Iuniu. Bulevardulu din vale dela strad'a Brezoiana spre Cotroceni se va numi Bulevardulu „Independenții.“

(Agricultur'a in Romani'a.) „Curierulu financiaru“ estrage cateva detalieri privitorie la productiunea statului romanu in anulu 1874 pana 1875, dupa ultim'a statistica publicata de ministerulu agriculturii. In tómn'a anului 1874 au fostu arate si semenate in tíer'a intréga 2.274,919 pogóne de pamentu, 1.140,189 hectare, destinate unele pentru grâu, altele pentru orzu, secara si rapitia, dér' partea cea mai intinsa, relativu vorbindu, o are grâulu, care singuru s'a semenatu pe 1.843,241 pogóne séu 923,832 hectare, apoi secar'a, orzulu etc. In primavér'a anului 1875 semenaturile au fostu mai numeróse, pamentulu cultivatu s'a urcatu la 5.052,839 pogóne séu 2.532,382 hectare, ceea ce ne da pentru intregu anulu agricolu 1874—1875 o cultura de 7.327,758 pogóne séu 3.672,671 hectare. Dintre acestea 2.681,706 pogóne (1.344,071 hectare) au fostu semenate cu grâu, 2.842,660 pogóne (1.424,741 hect.) cu orzu si restulu ocupatu cu semenaturile de secara, ovesu, meiu, rapitia, canepa, inu, tutunu, cartofi, fasole, linte, mazere etc. Acum intrebarea e: ce a produsu aceste semenaturi? Statistic'a ne spune, ca productiunea totala se suie la sum'a la 6.621,476 chile, dintre cari 2.072,168 in Romani'a de dincolo de Milcovu si 4.549,308 chile in Romani'a de dincoace. La acestea trebuie se adaugamu 21.230,075 ocale séu 40.136,764 hectolitru provenite din cultur'a tutunului, a cartofloru, fasolei, linte, mazerei, hameiului, etc. Este de notatu, ca productiunea cea mai mare a tierii este grâulu, care se ridica in acelu anu la unu totalu de 1.878,327 chile (51.494,717 hectulu), apoi porumbulu, orzulu, secara etc. Viele, dupa recensamentul din 1872, ocupa si ele o intindere de 241,650 pogóne. (121,616 hectare), dintre cari 79,813 pogóne in Romani'a de dincolo de Milcovu si 172,837 in Romani'a de dincoace. In anulu 1875, produsulu acestoru vii a fostu de 7.065,970 vedre vinu albu si negru (1.423,511 hectolitru). Rachiulu de prune de vinu si tescovina s'a suitu la 1.504,971 vedre séu 194,838 hectolitru, celu de bucate a a fostu de 1.232.575 vedre (177,370 hectol.)

(Press'a in Angli'a.) Aparu actualu in Marea-Britani'a 1885 diuarie si 818 fascióre, ce servescu cá organe de publicitate societatiilor savante si altele, totalu aprópe 2750 foi. In acestu numeru Londonu da unu contingentu de 480 newspapers (diuarie) si 508 reviste periodice, (periodicals). Foile de categori'a diuarielor se ocupa in cea mai mare parte de materii politice: 542 sunt liberale, 331 conservátorie, 71 conservátore-liberale; 941 sunt neutre. Printre reviste 308 nu tractéza de catu cestiunile religióse. Unu faptu, care se observa din această statistica, este numerulu totu crescéndu alu diuarielor illustrate; se numera pana acumu 287, din cari 33 cu illustratiuni colorate. Cestiunile lucratorilor sunt tractate de 14 diuarie, fora a mai numerá 104 foi, cari sunt organele societatiilor meseriasilor.

(„Orpheus“.) A aparutu sub redactiunea d-lui Fellegi Victoru si alu 4-lea numeru din semestrulu alu II-lea alu brosiurei periodice musicale

„Orpheus“ pentru lun'a lui Octobru, care contine pe 15 pagine urmátóriele piese: „Piccolino“, potpourri dupa motive din operet'a „E. Giuraud“, arangiata de L. Hölzl; „Dandy“, marsiu transcrisu dupa cantece vienesé de Vágyölgý M. Béla; „Scherzo“ de Aurel Wachtel; „Preludiu“ de Johann Lorenz.

(Afganistanulu.) Lumea publica e totu mai multu agitata de scirile ce sosescu despre pregatirile de rebelu ale Angliei in contra Emirului de Afganistanu, care s'a aretatu ostilu față de anglesi din indémnu, se dice, alu guvernului rusescu. Temerea, ca de aci se póte nasce unu conflictu intre Russi'a si Angli'a devine totu mai intensiva. Afganistanulu este unu statu asiaticu si face parte din grup'a Asiei occidentale. Elu are o suprafacia de 400,000 kilometre patrâte si o poporatiune pana aprópe de 5 milióne locuitori. Este o regiune locuita de triburi, unele nomade, altele sedentare, reunite astadi sub autoritatea sultanului din Cabulu. Statele sale se compunu din regatulul Cabul, regatulul Kandahar, Seistan si regatulul Herat. Cabulu are 60,000 locuitori si este capital'a Afganistanului. Se afla asediatu in unu siesu fórte redicatu (2600 metre) si fórte roditóriu, pe tiermulu stengu alu riului Cabulu. Kandahar este unu locu intaritu cu 50,000 locuitori; e fórte comercialu si industrialu. Obiectulu inse de rivna dintre anglesi si russi este: Herat (cu 50,000 locuitori), capital'a vechiului statu cu această numire, la 670 kilometre departe de Cabulu spre apusu. Este o politia intinsa cu multe bazare si punctulu comercialu si strategicu celu mai insemnatu din Asi'a centrala. Forturile posesiunelor Angliei de cele russe stau in această parte la 400 mile departe unele de altele. — Conflictulu anglo-afganu ia dimensiuni din ce in ce mai serióse.

Literatura. Primulu romanu scrisu romanesce in Transilvani'a, asia potemu numi scrierea publicata in dilele din urma sub titlulu „Ai carté, ai parte“, de d. Theochar Alexi, fostu colaboratoru la „Albin'a Carpatiloru“ in tipografi'a V. Krafft in Sibiu cu editur'a autorului in Brasiovu. (Pretiuulu unui esemplaru 70 cr. v. a.)

Ne ar' fi parutu mai bine, déca amu fi potutu salutá cu numele de primu romanu o scriere, cumu amu dice, mai moralisatóre, ca-ci romanulu d-lui Alecsi 'si a alesu in unele capitule de modelu scrierile faimosiloru romancieri francesi, cá Paulu de Kock si altii de acelasu calibru, cu tóte ca amorulu in acestu romanu nu este tractatu, decatu numai pe alu douilea planu, celu d'antaiu fiindu ocupatu de nesce intrige basáte pe unele divergentie dintre legile nóstre si cele din Romani'a.

Pentru cei, cari au cetitu „Albin'a Carpatiloru“, le spunemu spre orientare, ca scenele din acestu romanu se petrecu in locul de predilectiune alu acestui autoru, adeca in orasiulu „Bidinescu“, pe care inca nu-lu amu potutu aflá pe nici o carta geografica. Umorul din acestu romanu este totu celu desvoltatu prin proverbiile aplicate de acestu autoru, cu variatiuni conformu materiei diferite.

In resumatu trebuie se revenimu la parerea noastră d'antaiu si se rogamu pe seculu celu frumosude a se feri de această carte, ér' barbatiloru le damu voie a face dupa cumu le va placé.

Tinjea.

Clusiu, 3 Oct. st. n. 1878.

(Multiamita publica.) In tempulu fieriloru comitetulu provisoriu alu societ. „Iuli'a“ din Clusiu a avutu onóra a primi cateva ofrande maranimóse, cá respunsu la invitatiunile tramise parte la concertulu tienutu in carnevalu, parte la maiialulu din 2 Iuniu, si anume:

Din Aradu prin d-lu colectante Mihaiu Veliciu: dela d-lu Vasiliu Paguba, jude reg. 3 fl.; dela d-nii Ioanu Popoviciu Deseanu, Gregoriu Venteru, Georgiu Purcariu, Ioane Rusu, Mihaiu Veliciu cate 1 fl., suma 8 fl. v. a.; dela d. Al. Nemesiu, jude cerc. din Hida 3 fl.; dela d. Gimbozia 1 fl. — Mai incolo pe sém'a bibliotecii societatii au sositu: din Bucuresci „Motii si Curcanii“ de Odobescu; din Budapest'a Reportulu societatii „Petru Maioru“ pe anulu 1877/8 litografatu; apoi urmátóriele diuarie: „Observatoriulu“, „Convorbiri literarie“, „Higien'a si scól'a“, „Economulu“ si „Fóia scolastica“. Deci in numele soc. „Iuli'a“ esprimamu cea mai ferbinte multiamita atatu p. stimatiloru domni mai susu amintiti, catu si domniloru redactori ai foiloru numite, rogandu-i totodata, cá se binevoiésca a-si manifestá si in venitoriu totu astfelu bunavóinti'a loru față de jun'a nostra societate.

Insemnamu totodata, ca societ. „Iuli'a“ s'a constituitu si pentru anulu presinte in modulu urmatoriu: Presiedinte d-lu advocatu Iuliu Coroianu; vice-pres. Teodoru Mihali, juristu; notariu (alu ședințieloru) Vincentiu Nicora, stud. la filosofia; secretariu (alu corespondințieloru) Petru Dulfu, stud. la filosofia; cassariu Iuliu Herbai, juristu; bibliotecariu Augustinu Nicora, juristu. — Din ședința constitutiva, tienuta in 21 Sept. st. n. 1878.

Iuliu Coroianu,
presiedinte.

Petru Dulfu,
secretariu.

Vien'a, 15. Cris'a ministeriala continua. A fostu chiamatu ad audiendum verbum si Schmerling. —

Nr. 178 ex 1878.

3—3

Concursu.

Pe bas'a budgetului pentru anulu 1878—9, votatu de adunarea generala a „Asociatiunii transilvane“, tienuta in Simleu la 4 si 5 Aug. a. c. (punctu 26 alu processului verbalu), se publica prin această urmátóriele concursu:

1. La unu stipendiu de 400 fl., destinatu pentru unu studentu la filosofia séu tehnica.
2. La unu stipendiu de 60 fl., destinatu pentru agronomia.
3. La 3 stipendie de cate 60 fl., destinate pentru pedagogia in patria.
4. La unu stipendiu de 60 fl. din fundatiunea Galliana, destinatu pentru unu gimnasistu, si carele a devenitu vacantu din cauza, ca studentulu, carui'a i-s'a fostu conferitu acestu stipendiu in anulu trecut, a intrelasatu a-si tramite cu finea anului scolasticu testimoniulu prescrisu. Conformu literelor fondatiunali, la obtinerea acestui stipendiu, ceteris paribus va avé preferintia acela dintre co-curenti, carele va dovedi, cumu-ca se trage din famili'a fundatorelui si anume din familia „Popu si Antonu.“

5. La unu ajutoriu de 20 fl. din fundatiunea „Emiliu Basiot'a“, cu aceea observare, ca conformu literelor fundatiunale, la obtinerea acestui ajutoriu voru avé preferintia studentii eminenti, nascuti in muntii apuseni, ori in fostulu districtu alu Naseudului.

Terminulu concurselor se defige pe 25 Oct. a. c. st. n. Concurentii au se-si inainteze supliciele lor la subsemnatulu comitetu, provedindu-le cu atestatu de botezu si de paupertate si cu testimoniulu de pe semestrulu alu II-lea alu anului scol. 1877/8; ér' cei ce voru concurge la stipendiulu de sub p. 2, trebuie se dovedésca, cumu-ca au absolvitu celu puçinu scól'a elementara, ca se precepu in genere la economia, dupa cumu această se pórtá in tíer'a noastră, si ca au ajunsu alu 16-lea anu alu etatii.

Din ședința comitetului „Asociatiunii transilvane“, tienuta in Sibiu la 24 Sept. 1878.

Pentru presiedinte:

Pentru secret. II:

P. Dunc'a.

V. Petri.

Nr. 187 ex 1878.

3—3

Concursu.

Societatea „Transilvani'a“ din Bucuresci a decisu se imparta cate patru ajutorie pentru fiecare din urmátóriele 8 meserii: rotari'a, dulgheria (carpentaria, Zimmermann), feraria, cojocaria, mesaria (templaria, Tischler), cismaria grósa, pelereria, curelaria séu sielaria.

Subsemnatulu comitetu la invitarea societatii „Transilvani'a“ deschide prin această concursu pentru imbracisiera meseriilor indicate, insarcinendu-se a asiediá pre junii, cari ar' voi a se aplicá la meseriile acestea, la maestrii cei mai buni pe cate 3 séu 4 ani, cu contracte formale, inse sub urmátóriele conditiuni:

1. Se fia romani de nascere.
2. Se aiba celu puçinu etatea de 14 ani.
3. Se posieda celu puçinu cunoștintele, ce se predau in scólele primarie din Austro-Ungari'a, si se cunoșca si o limba straina, germana séu maghiara.
4. Parintii se se lege in scrisu, ca voru lasá pe fii lor se invetie meseri'a, la care se aplica, pana candu voru esi calfe séu sodali, cu atestatu in regula.

Suplicile, instruite conformu celoru espuse mai susu, se se inainteze la subsemnatulu comitetu celu multu pana la 25 Octobru a. c. st. n. o. u.

Din ședința comitetului „Asociatiunii transilvane“, tienuta la 24 Septembrie 1878.

Pentru presiedinte:

Pentru secret. II:

P. Dunc'a.

V. Petri.

Cursulu la burs'a de Vien'a
din 16 Octobru st. n. 1878.

5% Rent'a charthia (Metalliques)	60.60	Oblig. rurali ungare	73.—
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu).	62.45	„ „ Banat-Timis.	78.75
Losurile din 1860	110.75	„ „ transilvane.	84.—
Actiunilebancei nation. 784.—		„ „ croato-slav.	74.75
„ instit. de creditu 219.50		Argintulu in marfur.	100.—
Londr'a, 3 Iuni.	118.10	Galbini imperatеси	5.62
		Napoleon'd'ori	9.46 1/2
		Marci 100 imp. germ.	58.50

Editoru: Iacobi Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a: Ioane Gött si fiu Henriu.